

L'Àfrica ja no vol ni 'marines' ni legió

En un any uns quants països africans han intervingut militarment en quatre conflictes d'aquest continent. A partir d'ara potser podran passar a la història les accions armades dels 'marines' nord-americans i dels legionaris francesos a l'Àfrica.

ARXIU / EFE

Ciudadans de Sierra Leone mutilats per partidaris de la junta militar, esperant en un hospital de Freetown el dia 26 de maig de 1998. Els sediciosos de la junta militar foren expulsats per la força regional ECOMOG, dirigida per Nigèria.

La intervenció dels països africans en els conflictes del continent s'han convertit en un fet habitual. En quatre de les últimes crisis d'enguany, a Sierra Leone, Guinea Bissau, el Congo i Lesotho, hi han participat soldats de països diferents amb la finalitat de defensar els seus interessos estratègics i polítics.

"Les ingerències armades a l'Àfrica són endògenes", proclama l'analista François Soudan a les planes de la revista editada a París, *Jeune Afrique*. Després dels fracassos de la intervenció nord-americana a Somàlia, el 1992, i de la controvertida missió dels francesos a Rwanda, el 1994, els occidentals semblen decidits a deixar que els africans es resolguin els

seus propis problemes. En tot cas, hi participen a través dels seus fidels aliats a la regió, però mai directament.

La primera intervenció africana d'enguany va ser el febrer, quan les forces d'interposició africanes, designades amb la sigla ECOMOG, van entrar a Freetown per tornar a la presidència de Sierra Leone Ahmed Tejan Kabbah, derrotat el maig del 1997 per un grup de militars que dirigia Johnny Paul Koroma. Es va donar la paradoxa que els nigerians, que controlen l'ECOMOG, van argumentar que calia intervenir-hi per desallotjar uns militars sediciosos que no respectaven un president elegit democràticament, just quan en aquell moment presidia Nigèria el

general Sani Abacha, que havia arribat al poder el novembre del 1993, poc després d'haver estat invalidades pels militars les eleccions que havia guanyat Moshood Abiola. Abacha va morir el juny. Un mes més tard, Abiola.

El successor d'Abacha, el general Abdusalam Abubkar, va prometre que continuaria la política exterior nigeriana i mantindria les unitats a Sierra Leone, en suport del president Tejan, fustigat pels rebels del Front Revolucionari Unit (RUF) que controlen el nord-est del país. En canvi, en política interior Abubkar es va distanciar d'Abacha per intentar de fer sortir Nigèria de l'aïllament internacional. Va legalitzar els partits polítics, va alliberar tot de presos polítics, va acceptar el retorn del premi Nobel de Literatura Wole Soyinka i va convocar eleccions presidencials per al febrer del 1999.

Nigèria, el sisè exportador de petroli, és un dels nous gendarmes africans, que es caracteritzen per un exèrcit ben entrenat i armat, disposat a actuar als punts que consideren d'interès estratègic. Encara que amb greus problemes interns, Nigèria és l'única potència regional que pot competir amb Sud-àfrica, el país més ric del continent, que influeix econòmicament i política fins més enllà de l'equador.

Abans de la crisi de Sierra Leone, els nigerians havien intervingut, també, sota el paraigua de l'ECOMOG, en la guerra de Libèria. La mitjançeria de Nigèria, feta a través de la Comunitat Econòmica

d'Estats de l'Àfrica de l'Oest (CEDEAO, també coneguda per ECOWAS), va aconseguir la pacificació del laberint liberianès i que es fessin eleccions, guanyades pel líder guerriller Charles Taylor. L'hegemonia nigeriana a l'Àfrica occidental preocupa els altres dos països amb ambicions: Costa d'Ivori, un dels principals peons de París a la regió, i Ghana.

"Operació Gabou" a Guinea Bissau. Pel juny, 2.000 soldats del Senegal i 1.500 de Guinea van entrar a la veïna Guinea Bissau per donar suport al president João Bernardo "Nino" Vieira, que es trobava contra les cordes per causa de la revolta del general Ansumané Mané. L'operació Gabou va ser un fracàs. Els efectius senegalesos i guineans es van veure superats per uns rebels que coneixien perfectament el terreny, fins al punt que Mané ara controla tot el país amb l'única excepció de la capital, Bissau.

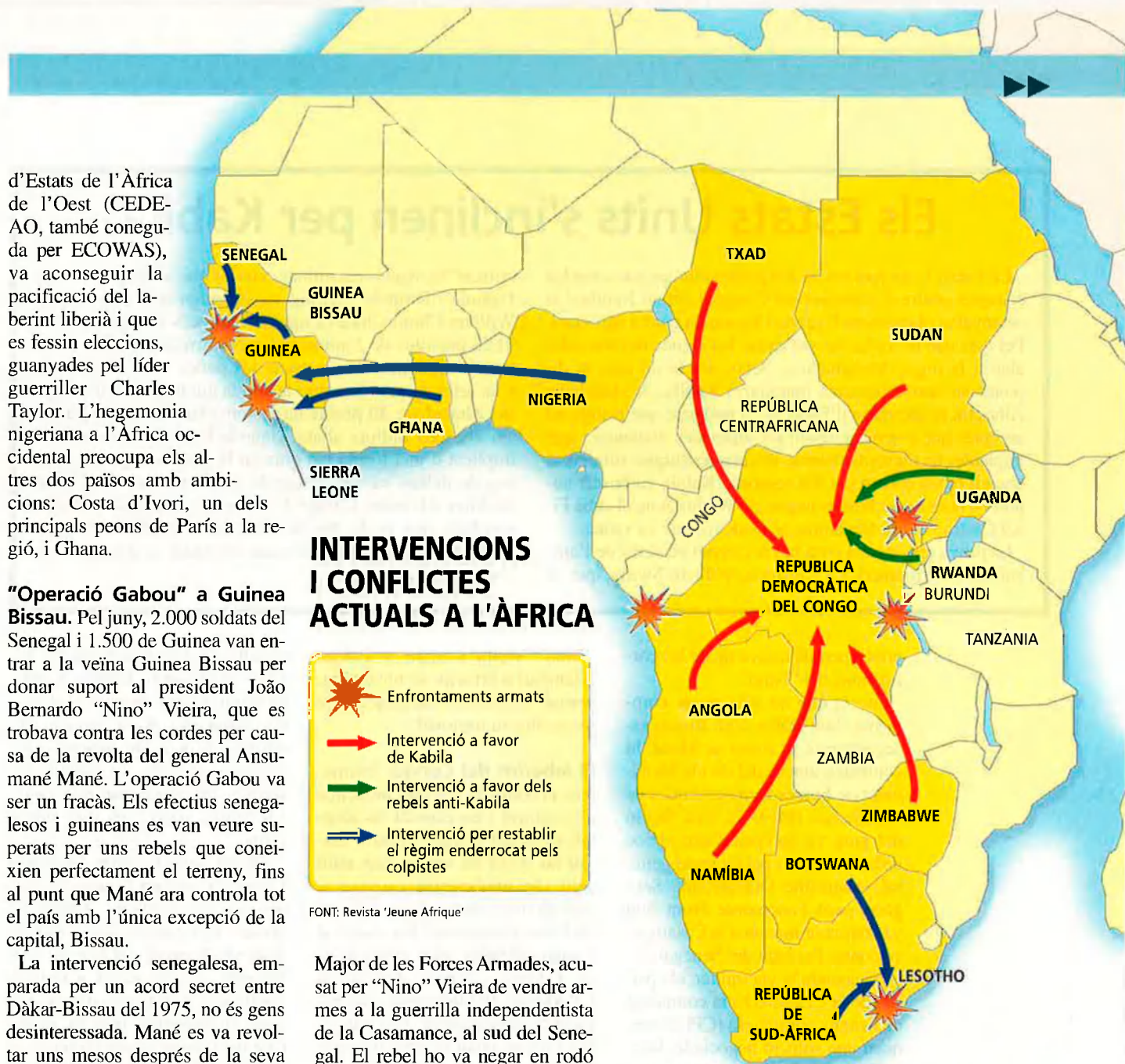
La intervenció senegalesa, emparada per un acord secret entre Dàkar-Bissau del 1975, no és gens desinteressada. Mané es va revoltar uns mesos després de la seva destitució com a cap de l'Estat

Major de les Forces Armades, acusat per "Nino" Vieira de vendre armes a la guerrilla independentista de la Casamance, al sud del Senegal. El rebel ho va negar en rodó argumentant que havia agafat les

INTERVENCIONS I CONFLICTES ACTUALS A L'ÀFRICA

FONT: Revista 'Jeune Afrique'

Demostració de força a Leshoto

L'operació a Leshoto, el petit i muntanyós regne enclavat a Sud-àfrica, va ser ordenada per Mangosuthu Buthelezi, el president sud-africà interí en absència del mític Nelson Mandela, i pel segon d'aquest, Thabo Mbeki. Buthelezi, rival de Mandela, va fer el que calia perquè a la cimera de la Comunitat de Desenvolupament de l'Àfrica del Sud (SADC), tinguda el setembre a l'Illa Maurici, es decidís la intervenció dels soldats de Botswana i de Sud-àfrica per impedir que els militars revoltats prenguessin el poder.

La intervenció sud-africana, la primera després de la liquidació de l'*apartheid*, va ser molt criticada per alguns analistes, que recordaven el fracàs d'aventures anteriors durant els anys 80, especialment a Angola i Namíbia. No es pot dir que l'operació fos una passejada perquè hi van morir una vintena de soldats sud-africans dels 1.200 de despla-

gats, que no van poder aturar els saqueigs a la capital, Maseru. Totalment dependent de Sud-àfrica des de l'època de la presència britànica, Leshoto viu de les divises del treball migratori i del turisme sud-africà.

La presència militar en un país de la seva òrbita d'influència s'interpreta com una demostració de força de la diplomàcia sud-africana, des que Angola i Zimbabwe van rebutjar la mediació de Mandela en el conflicte del Congo. En lloc d'escoltar el missatge de prudència del savi i respectat Mandela, els presidents d'Angola i Zimbabwe, José Eduardo dos Santos i Robert Mugabe, respectivament, van ajudar militarment l'assetjat Laurent Kabila. Per primera vegada des de la fi de l'*apartheid*, dos governs de l'Àfrica austral desobeïen Mandela i el que representa, la primera potència africana. A. C.

Els Estats Units s'inclinen per Kabila

Els Estats Units han moderat aquestes últimes setmanes les crítiques contra el president del Congo, Laurent Kabila, i ja assenyalen obertament Uganda i Ruwanda com a agressors. Per més que no va fer res per evitar la caiguda del seu antic aliat a la regió, Mobutu Sese Seko, ara fa un any, la diplomàcia nord-americana marginava Kabila. A Madeleine Albright, la secretària d'Estat, la va molestar que Kabila no acceptés que s'investiguessin les suposades matances i que implantés un règim dictatorial, de característiques similars al que ell havia enderrocat. En resposta, Kabila va buscar suport en dues de les bèsties negres de Washington, el cubà Fidel Castro i el llibi Moammar al-Gaddafi, que va visitar.

La prova que alguna cosa havia canviat va venir de l'ambaixador nord-americà a Kinshasa, William Swing, que va

criticar "la ingerència militar exterior que ve de països com Uganda i Rwanda". Swing va assegurar que el president William Clinton donava suport "al procés de transició".

Les paraules de l'ambaixador confirmen que Washington s'estima més de no tancar les portes a un Kabila que s'ha refet després de rebre la sòlida ajuda militar d'Angola i Zimbabwe. El problema és com explicar aquesta decisió als seus millors aliats, Uganda i Rwanda, que s'han implicat d'una forma tan gran en la guerra. Aquesta política de dubtes va ser censurada per l'ex-secretari d'Estat en Afers Africans, Chester Crocker, un dels analistes més escoltats, que va dir des de les pàgines de *The New York Times* que una "política africana light mai no donava bons resultats". A. C.

armes perquè estava tip de les corrupcions del "Nino".

Encara que no s'ha pogut comprovar, tant Dàkar com Bissau asseguren que, al costat de Mané, hi combaten unitats del dividit Moviment de Forces Democràtiques de Casamance (MFDC). Una facció del grup va acceptar l'alto el foc ordenat el gener pel secretari general, Augustine Diamacoune Senghor, però l'anomenat Front Sud va continuar lluitant a la Casamance contra l'exèrcit del Senegal.

Fracassada la via militar, els països de la CEDEAO i la comunitat de llengua portuguesa (CPLP) cerquen una solució negociada. Després d'aconseguir un alto el foc, l'agost a Praia (Cap Verd), reunien

"Nino" Vieira i Mané a Banjul (Gàmbia) a principi de novembre, perquè elaboresin un projecte de reconciliació nacional.

El laberint del Congo. Tanmateix, el conflicte que més preocupa el continent i les capitals occidentals és el del Congo. Guinea Bisau no deixa de ser un país molt petit, i les implicacions externes es redueixen al Senegal i a Guinea, de l'àrea francòfona. En canvi, al Congo, el tercer país més extens de l'Àfrica després del Sudan i d'Algèria, hi intervenen, directament o indirectament, vuit països. Per l'agost, quan la rebel·lió era a les portes de la capital, Kinshasa, Angola, Zimbabwe i Namíbia van

decidir d'enviar-hi soldats per auxiliar el president Laurent Kabila. El reforç va ser decisiu en el desenvolupament de la guerra. Els rebels es van veure obligats a refugiar-se a l'est, on actuen els serveis de seguretat d'Uganda i Rwanda, promotors dels insurgents.

Encara que Uganda, Rwanda i Burundi neguen la seva participació en el conflicte, el diari *Le Monde* va informar que a Goma, just a la frontera del Congo amb Rwanda, era un secret a veus la implicació de tots dos països. Segons el periodista que va visitar l'est del Congo, el cap militar de la guerrilla, Jean-Pierre Oudekane, és, en realitat, un titella del "comandant James", James Kabane, pròxim al president d'Uganda, Yoweri Museveni, i de l'home fort de Rwanda, Paul Kagame, conegut per la seva labor al capdavant de la seguretat ugandesa. A diferència de l'any passat, els assessors ugandesos i rwandesos no es deixen veure, però, en canvi, no amaguen l'arribada quotidiana a Goma de desenes de vols de Kigali i Kampala, amb armament i suport logístic per als rebels.

"No podem estar-nos a mirar els esdeveniments que ens afecten", va declarar Kagame a l'agència Associated Press. En efecte, ningú no es creu que Rwanda i Uganda no participin en el conflicte del Congo, car l'ofensiva de la re-

Un grup de gent arrossega el cos cremat d'un tutsi pels carrers de Kinshasa, el dia 27 d'agost de 1998. La República Democràtica del Congo és l'escenari d'intensos combats des de l'estiu.

ARXIU / EFE

bel·lió va començar quan feia poc que Kabila havia convidat els instructors rwandesos a deixar el país. Kigali i Kampala es queixaven que Kabila era poc agraït, perquè no feia res per controlar les guerrilles antigovernamentals que actuaven des de l'est del Congo. Les queixes eren justes perquè Kabila deu el càrrec a Uganda i Rwanda, que li havien proporcionat el material i els homes necessaris per a enderrocar el president Mobutu Sese Seko, un any abans.

Si Uganda i Ruanda són els dos pilars del front anti Kabila, Angola i Zimbabwe són les peces més importants de l'aliança que ha aturat l'avanç guerriller. Angola, que ja va intervenir en la crisi del Congo Brazzaville la tardor del 1997, es consolida com una potència regional. Com tots els protagonistes de les crisis africanes, els angolesos van actuar al Congo per interès, amb la finalitat de distanciar-se de Sud-àfrica i impedir que la guerrilla de la UNITA, que dirigeix Jonás Savimbi, utilitzés el Congo de rereguarda. Els soldats angolesos, entrenats pels cubans en el llarg conflicte mantingut amb la Sud-àfrica de l'*apartheid*, van ser decisius a l'hora d'evitar la derrota del desmoralitzat i desorganitzat exercit de Kabila.

Amb la intervenció al Congo, el president de Zimbabwe també volia marcar distàncies amb Sud-àfrica, de la qual no suporta la prepotència econòmica i política. L'eix que sosté Kabila es completa amb Namíbia, país aliat d'Angola, el Txad, que va intervenir-hi pel desig del coronel libi, Moammar al-Gaddafi, i el Sudan. Encara que el règim islamista no reconegui la seva participació, les unitats sudaneses participen en els combats per castigar Uganda, que dona suport a la guerrilla que actua al sud del Sudan. Alhora, el Sudan abona un grup guerriller, de caràcter mil·lenarista, que es mou pel nord d'Uganda. L'únic actor extern del conflicte podria ser la Xina, que lliura armes a Kabila a través de Moçambic, segons el butlletí *Africa Confidential*.

Antoni Castel

Per a informacions addicionals, dirigiu-vos a:

**SECRETARIAT DEL CONGRÉS
DE LA CUINA DEL CALÇOT**
Ajuntament de Valls,
Regidoria de Promoció de la Ciutat
Plaça del Blat, 1. 43800 VALLS
Tel. 977 601050 - Fax 977 612872
e.mail:rci.valls@altanet.org

Ajuntament de Valls
Regidoria de Promoció de la Ciutat